

1346
Ma-rahwa
Ka-len-der

ehf

Täht-ramat

1843

Ajastaja päle, perran

Jssanda Jესუსse Kristusse
sündimist.

Sel ajastajal om 365 päiwa.

Tartun

trükkitu J. E. Schünmanni käsja man.

Maasap köidetü 10 kop. öbb.

Dieser Kalender, der nicht aus den Ostseeprovinzen ausgeführt werden darf, erhält die Druckbewilligung unter der Bedingung, daß die geschliche Zahl Exemplare der Censurcomität übergeben werde. Dorpat, den 26. Septbr. 1842.

Censor Sahren.

Herausgegeben von der gemeinnützigen ökonomischen Societät.

Siebenter Jahrgang.

Bearbeitet von der gelehrten esthnischen Gesellschaft.

Kaledri-tähte selletaminne.

● noor fu.	õdd. õddangul.
D eddimenne werand.	n. nãddal.
☼ tãus fu.	f. fel.
C perramenne werand.	t. tund.
P. pũhha.	m. minuti.
p. perrast, ninf pãiw.	e. f. enne keskpaia.
hom. hommungul.	p. f. pãle keskpaia.
õs. õfel.	

Kats ristikest (**) pãiva arwo man nãutwa, et om krono: wai kerko-pũhha, mes kerkun pũh-hãndetas. Uts ristikenne (*) pãiva arwo-tãhhe een nãutap, et kohhus ninf koli sãratsel pãival ei peta.

Ilma muudmisse omma nida õllespantu, kui 1841 olliwa.

Mõnne sündinu asja mälletus ja arw.

Masilma lomissest arwatas	ajastaiga. 5792
Islanda Jesusse Kristusse sündimissest	1843
Tartolina eddimerest ehhitamissest	813
Kui ristiusk Liwlandi-male tullu	657
Lutterusse usso:õlleswõtmissest	326
Kui Lutterusse usso:õlleswõtminne Liw-landi-male tullu	321
Kui Petersburgi-lina nakkati ehhitama	140
Kui meie ma Wennerigi wallitsusse alla sai	133
Wõro-lina ehhitamissest	58
Meie Keisri: Erra Nikolai Pawlo-witsi sündimissest	47
Tarto surekoli sãadmissest	41
Kui Prantsus Wenne-male tullu, ninf pallanu Moskwa-linast wãlja aeti	31
Kui Liwlandi-maal priust koluteti	24
Kui meie armolik Keisri: Erra Nikolai Pawlowits naks wallitsema	18
Kui se perramenne suur henge kirjota-minne meie maal olli	9
Kui Jummalas:orjust kerkun wastse kerko-sãdusse perra nakkati piddama	9

I. Januar. 31 päiwa. Wastse ajastaja ku.

Nüüd lättem, astkem päle, ja laulgem kuttust selle, ke meid om ello jättnu, nink seni abbiš töttnu.

Kristusse ümbreleikaminne. Luf. 2, 21.		
*1 Redi	Wastse aj. p.	külm ilm.
2 Poolp.	Ubel, Set	
9. p. p. Wastse ajast. Josef pagges Egipti male. Matth. 2, 13.		
3 Pühhap.	Enot	
4 Eesp.	Metusala	● f. 10, 17 m. e. f.
5 Iõisip.	Simeon	
*6 Kolmap.	Kolme kun. p.	saddo nink tuişk
7 Neljap.	Mektior	
8 Redi	Erart	külm
9 Poolp.	Kasper	
1. p. p. 3. Kuna. p. Jesus 12 ajastaja wanna. Luf. 2, 41—52.		
10 Pühhap.	Pawli p.	nink tuline
11 Eesp.	Higinus	● f. 2, 48 m. öf.
12 Iõisip.	Rein	
13 Kolmap.	Hilarius	
14 Neljap.	Robert	tuisone pehme ilm
15 Redi	Belikš	
16 Poolp.	Erdmann	selge
2. p. p. 3. Kunn. p. Saja Kanan Kalilea maal. Jan. 2, 1—11.		
17 Pühhap.	Iõnnise p.	tuişkaj jälle
18 Eesp.	Enraim	● f. 1, 48 m. p. f.
19 Iõisip.	Sara	
20 Kolmap.	Wab. Sebast.	
21 Neljap.	Meta	
22 Redi	Wintsent	selge, kange külm
23 Poolp.	Potta	
3. p. p. 3. Kunn. p. Piddalitõbbine ja pämihhe sullane. Matt. 8, 1—13.		
24 Pühhap.	Timoteus	
25 Eesp.	Pawli ümbref.	selge
26 Iõisip.	Hans	● f. 6, 19 m. ödd.
27 Kolmap.	Krisostomus	
28 Neljap.	Karel	
29 Redi	Samuel	kaunis külm.
30 Poolp.	Ida	
4. p. p. 3. Kunn. p. Jesus laiwan merre pääl. Matt. 8, 23—27.		
31 Pühhap.	Uano	

1. Januaril tõsses päiw: f. 8, 32 m. lät alla: f. 3, 28 m.
10. — — — — — 8, 16 — — — — 3, 44 —
20. — — — — — 7, 55 — — — — 4, 5 —

II. Webruar. 28 päiwa. Küündle: ku.

So atmas Jesus tenna ma figest sõamest, so surma nink so pini, nink kalli armo eest. Oh anna et ma sulle, nink sinno armule, ja seni kui ma kole, nink soga ärralä.

1 Eesp.	Prigitta	
*2 Iõisip.	Küündle p.	lätpe ilm
3 Kolmap.	Hanna	● f. 9, 56 m. ödd.
4 Neljap.	Veronika	
5 Redi	Agata	
6 Poolp.	Perent	fulla.
9. p. enne lihhamõtte. Tõteggija winamäen. Matt. 20, 1—16.		
7 Pühhap.	Rikart	
8 Eesp.	Salomon	
9 Iõisip.	Polli	wagga
10 Kolmap.	Ebbo	● f. 12, 32 m. l.
11 Neljap.	Rosa	
12 Redi	Karolina	
13 Poolp.	Penigna	udfone ilm.
8. p. enne lihh. Semen saddap mitmesugg. ma päle. Luf. 8, 4—15.		
14 Pühhap.	Waltin	
15 Eesp.	Israel	pehme ilmakeenne
16 Iõisip.	Juliana	
17 Kolmap.	Konstanzia	● f. 7, 49 m. hom.
18 Neljap.	Konfordia	weidifenne lumme
*19 Redi	Redi ja Poolp.	
*20 Poolp.	enne lihha heite.	saddo
7. p. enne lihh. ehk Paast. p. Kristusse kannatam. Luf. 18, 31—43.		
21 Pühhap.	Efajas	
22 Eesp.	Petri p.	wagga nink lätpe
23 Iõisip.	Paasto p.	
24 Kolmap.	Luhha p.	ilm
25 Neljap.	Wiktor	● f. 11, 35 m. e. f.
26 Redi	Nektor	
27 Poolp.	Klaudius	
1. p. Paastun. Kristust kiusatas kurratist. Matt. 4, 1—11.		
28 Pühhap.	Iustus	

1. Webruaril tõsses päiw: f. 7, 26 m. lät alla: f. 4, 34 m.
10. — — — — — 7, 3 — — — — 4, 57 —
20. — — — — — 6, 37 — — — — 5, 23 —

III. Martš.

31 päiwa.

Päästo: ku.

Märä! Jeesus otšip armsaste ka sinno oh mo hengeke! Ta himmustap so perra. Heng, lasse henda löida ka, ta hamu siäse pagge sa, sääl woip sul armo sada.

1 Eesp.	Albinus	kef päiwal lämni ● f. 7, 45 m. hom. öfel kilm.
2 Toisip.	Lowisa	
*3 Kolmap.	Palwe kolmap.	
4 Neljap.	Adrian	
5 Redi	Meta	
6 Poolp.	Kotwrid	
2. P. Paastun.	Kananea ma naine.	Matt. 15, 21—28.
7 Pühhap.	Simmo	lämni wiim
8 Eesp.	Perpetua	
9 Toisip.	Mit	
10 Kolmap.	Vlandina	● f. 12, 20 m. öf. lummi kaop
11 Neljap.	Konstantin	
12 Redi	Kregor	
13 Poolp.	Ernst	
3. P. Paastun.	Kristus ajap kurratit wälja.	Luuk. 11, 14—28.
14 Pühhap.	Zakarias	pilwen
15 Eesp.	Lugus	
16 Toisip.	Aleksander	tulitse ilma
17 Kolmap.	Truta	
18 Neljap.	Kabriel	● f. 1, 35 m. öf.
19 Redi	Josep	
20 Poolp.	Rupert	
4. P. Paastun.	Kristus lödap 5000 meest.	Jan. 6, 1—15.
21 Pühhap.	Penedikt	waiklik waggane
22 Eesp.	Kawael	
23 Toisip.	Seowil	päiwa paiste,
24 Kolmap.	Kasimir	
*25 Neljap.	Maria kul. p.	● f. 12, 52 m. öf.
26 Redi	Emanuel	
27 Poolp.	Kusta	
5. P. Paastun.	Jeesuse päle heidetat kimm.	Jan. 8, 46—59.
28 Pühhap.	Kideon	lumme rätsako
29 Eesp.	Lina	
30 Toisip.	Nat	
31 Kolmap.	Toots	

1. Martšil töšep päim: f. 6, 15 m. lät alla: f. 5, 45 m.
10. — — — — — 5, 52 — — — — — 6, 8 —
20. — — — — — 5, 26 — — — — — 6, 34 —

IV. April.

30 päiwa.

Jürri: ku.

Woimust sanu om nüüd meie Woon, ke sääl foolnu me cest risti puun. Temma waiw om löppetet, önsus meile walmistet, se kes tahhap, saap ka önsas nüüd.

1 Neljap.	Dora	tuul. ● f. 4, 16 m. p. f. hå ilm.
2 Redi	Lio	
3 Poolp.	Werdinand	
6. P. Paastun.	Jeesuse siäsetulleminne Jerusalemm.	Matt. 21, 1—9.
4 Pühhap.	Ambrosius	heitlik ilm
5 Eesp.	Maksim	
6 Toisip.	Jölestin	
7 Kolmap.	Iron	● f. 2, 11 m. p. f.
*8 Neljap.	Suur neljap.	
*9 Redi	Suur redi	
10 Poolp.	Ezekiel	
Pühawõtte ehk Kristusse ülestõõsemisse püh.		Mark. 16, 1—8.
*11 Pühhap.	1. Pühawõtte p.	kilm wiim
*12 Eesp.	2. Pühawõtte p.	
*13 Toisip.	Justin	tuline
*14 Kolmap.	Joel	
*15 Neljap.	Obadja	● f. 6, 5 m. ödd.
*16 Redi	Ruda	
*17 Poolp.	Ignatius	
1. P. v. Krist. ülest. p.	Jeesus näut. henda Jünger.	Jan. 20, 19—31.
18 Pühhap.	Walerian	kilm
19 Eesp.	Timon	
20 Toisip.	Saul	udfone
*21 Kolmap.	Jim	
22 Neljap.	Kajus	wiim
23 Redi	Jürri päim	
24 Poolp.	Albert	
2. P. v. Krist. ülest. p.	Kristus se hä karjus.	Jan. 10, 12—16.
25 Pühhap.	Markusse päim	● f. 10, 11 m. e. f.
26 Eesp.	Ezekias	lät lämmele.
27 Toisip.	Anastassius	
28 Kolmap.	Terefia	
29 Neljap.	Reimund	
30 Redi	Erast	

1. Aprilil töšep päim: f. 4, 56 m., lät alla: f. 7, 4 m.
10. — — — — — 4, 33 — — — — — 7, 27 —
20. — — — — — 4, 9 — — — — — 7, 51 —

V. Mai. 31 päiwa. Lebbe, ku.

So Issand Jesus tenname, et üles lätst taimate, oh kange
würst Immanuel, meid finnitä iks ussun tääl. Halleluja!

1 Poolp.	Wilip. ja. Jak. p.	
3. P. p. Krist. ülest. p. Krist. ärraminnefest. Jan. 16, 16—23.		
2 Pühhap.	Sigmund	● f. 12, 20 m. ds.
3 Eesp.	Risti löidm. p.	
4 Tõisip.	Selma	illus ilm
5 Kolmap.	Kotard	lammil tuul nink
6 Neljap.	Tidrik	
7 Redi	Tetta	wihm.
8 Poolp.	Hiob	
4. P. p. Krist. ülest. p. Krist. tomat. rõmust. lähhet. Jan. 16, 5—15.		
*9 Pühhap.	Niggola p.	● f. 5, 41 m. hom.
10 Eesp.	Kordian	
11 Tõisip.	Pankratsius	lammil, pikne täup
12 Kolmap.	Nero	tuul
13 Neljap.	Sermatsius	
14 Redi	Kristian	jahhe
15 Poolp.	Sohwi	
5. P. p. Krist. ülest. p. Öigest palm. piddamissest. Jan. 16, 23—30.		
16 Pühhap.	Veep	
17 Eesp.	Anton	● f. 8, 41 m. hom.
18 Tõisip.	Erik	
19 Kolmap.	Wilemon	illusa ilmatesse
**20 Neljap.	Krist. taim. m. p.	
21 Redi	Trina	pikse wihma.
22 Poolp.	Mila	
6. P. p. Krist. ülest. p. Kui se rõmust. saap tullemä. Jan. 15, 26, 16, 4.		
23 Pühhap.	Leontine	
24 Eesp.	Ester	● f. 4, 22 m. p. f.
25 Tõisip.	Urbani p.	jahhe wihmatse
26 Kolmap.	Eduard	ilma
27 Neljap.	Ludo	
28 Redi	Willel	heitlik.
29 Poolp.	Mats	

Pühha Waimo wäljakaldaminne. Jan. 14, 23—31.

**30 Pühhap.	1. Suw. pühha	
**31 Eesp.	2. Suw. pühha	● f. 8, 56 m. hom.

1. Mail tõsses päim: f. 3, 45 m., lät alla: f. 8, 15 m.
10. — — — — — 3, 26 — — — — — 8, 34 —
20. — — — — — 3, 10 — — — — — 8, 50 —

VI. Juni. 30 päiwa. Jani, ku.

Pühha Waim! sa kõrge wäggi, öige Jummal igawest, minna
palle sinnult abbi, lasse omma õnnistust, sada minno hengele, nink
mo wõtta armole.

1 Tõisip.	Kotsalt	
2 Kolmap.	Emma	
3 Neljap.	Liso	wihma, räise
4 Redi	Widrika	
5 Poolp.	Poniwaatssus	jahhe
Kolmainusse pühha. Jesus ja Nikodemus. Jan. 3, 1—15.		
6 Pühhap.	Artus	
7 Eesp.	Lufreetsia	● f. 10, 17 m. ödd.
8 Tõisip.	Medardus	
9 Kolmap.	Pertram	pikse täuwa
10 Neljap.	Wlawius	
11 Redi	Parnabas	kaunis lammil.
12 Poolp.	Tina	
1. P. p. Kolm. p. Rikkas mees ja laatsarus. Luk. 16, 19—31.		
13 Pühhap.	Tobias	
14 Eesp.	Terlow	
15 Tõisip.	Widi päim	heitlik ilm
16 Kolmap.	Justina	● f. 9, 7 m. ödd.
17 Neljap.	Nikander	
18 Redi	Homer	
19 Poolp.	Kert	pikne
2. P. p. Kolm. p. Suur öddango, söomaig. Luk. 14, 16—24.		
20 Pühhap.	Wlorian	
21 Eesp.	Nabel	
22 Tõisip.	Tiid	illusa ilma
23 Kolmap.	Wassilius	● f. 8, 49 m. ödd.
**24 Neljap.	Jani päim	
**25 Redi	Wio	päiwa päiste
26 Poolp.	Jeremias	
3. P. p. Kolm. p. Arakaddonu lammis. Luk. 15, 1—10.		
27 Pühhap.	7 maggajide p.	
28 Eesp.	Josua	
*29 Tõisip.	Petre Pawli p.	● f. 6, 53 m. ödd.
30 Kolmap.	Pawli mället. p.	wihmane
1. Junil tõsses päim: f. 2, 58 m., lät alla: f. 9, 2 m.		
10. — — — — — 2, 55 — — — — — 9, 5 —		
20. — — — — — 2, 58 — — — — — 9, 2 —		

VII. Juul.

31 päiwa.

Haina:tu.

Kiit aum näid olgo Jummalal, ni ma kui taiwa lojal, ni meie õnnistegigal, sel ainul Issa pojat. Aum kittus pühhal Waimul ka, kui taiwan om, ni olgo maad, nink jägo ikkes. Amen.

**1 Neljap.	Leobald	tuline
2 Redi	Haina Maria p.	
3 Poolp.	Kornel	
4. P. p. Kolm. p. Olge armolikko. Luf. 6, 36—42.		
4 Pühhap.	Ulrik	paljo
5 Eesp.	Anselm	
6 Toisip.	Hektor	☉ f. 3, 45 m. p. f.
7 Kolmap.	Jonatan	
8 Neljap.	Kilian	wihma
9 Redi	Hin	
10 Poolp.	7 welliste p.	
5. P. p. Kolm. p. Petre kalla-lomus. Luf. 5, 1—11.		
11 Pühhap.	Nora	ajoti päiwa paiste
12 Eesp.	Hindrik	ajoti
13 Toisip.	Margrete p.	☉ f. 7, 30 m. hom.
14 Kolmap.	Wonawent	
15 Neljap.	Aposil. lahku.	wihma saddo
16 Redi	Hermine	
17 Poolp.	Aleksius	
6. P. p. Kolm. p. Wariseerde õigus. Matt. 5, 20—26.		
18 Pühhap.	Rosina	pilwen
19 Eesp.	Laura	
20 Toisip.	Elias	
21 Kolmap.	Daniel	☉ f. 1, 13 m. õs.
22 Neljap.	Mar. Magd. p.	nakkap jälle
23 Redi	Dskar	saddama
24 Poolp.	Kristina	
7. P. p. Kolm. p. Kristus sõdap 4000 meest. Mark. 8, 1—9.		
25 Pühhap.	Jakobi p.	wihm nink suur
26 Eesp.	Anna	tuul
27 Toisip.	Marta	
28 Kolmap.	Plato	☉ f. 6, 41 m. hom.
29 Neljap.	Pedo	taiwas sellerap
30 Redi	Walter	
31 Poolp.	Erm	

1. Julil tõssep päiw: f. 3, 13 m., lät alla: f. 8, 47 m.
 10. — — — — — 3, 28 — — — — — 8, 32 —
 20. — — — — — 3, 48 — — — — — 8, 12 —

VIII. August.

31 päiwa.

Põimo:tu.

Uff mõttap Kristuslest fik ello õigust õnne, nink lodap kaggona ta tenistusse päle; uff kittap ütfinda hend ommast Jesuslest, ei muust ka rõmusta, kui temma helduslest.

8. P. p. Kolm. p.	Kawwala prohmeti.	Matt. 7, 15—23.
1 Pühhap.	Petri wang.	lämme ilmakeffe
2 Eesp.	Moses	nink
3 Toisip.	August	
4 Kolmap.	Eleasar	
5 Neljap.	Dswald	
*6 Redi	Krist. ärrasell.p.	☉ f. 8, 36 m. hom.
7 Poolp.	Tinno	selge taiwas
9. P. p. Kolm. p. Illekohtune majapiddaja. Luf. 16, 1—9.		
8 Pühhap.	Kotlip	
9 Eesp.	Roman	
10 Toisip.	Lauritse p.	illus lammil ilm.
11 Kolmap.	Olga	
12 Neljap.	Klara	
13 Redi	Ello	☉ f. 4, 22 m. p. f.
14 Poolp.	Eusebius	
10. P. p. Kolm. p. Jerusalemmelina ärrahäetamine. Luf. 19, 41—48.		
*15 Pühhap.	Rõa Maria p.	
16 Eesp.	Isaak	
17 Toisip.	Henning	suur tuul, heitlik
18 Kolmap.	Lena	
19 Neljap.	Sebald	
20 Redi	Vernard	☉ f. 7, 9 m. hom.
21 Poolp.	Rut	
11. P. p. Kolm. p. Wariseer ja müürnik. Luf. 18, 9—14.		
*22 Pühhap.	Wilipert	
23 Eesp.	Zakheus	
24 Toisip.	Päartle p.	piitse wihm.
25 Kolmap.	Ludwit	
26 Neljap.	Natalia	
27 Redi	Jeppart	☉ f. 8, 44 m. õdd.
28 Poolp.	Augusta	
12. P. p. Kolm. p. Keleto ja kermeto inneminne. Mark. 7, 31—37.		
*29 Pühhap.	Jani pä mah.l.p.	
*30 Eesp.	Benjamin	lammil
31 Toisip.	Rebekka	

1. Augustil tõssep päiw: f. 4, 14 m., lät alla: f. 7, 46 m.
 10. — — — — — 4, 37 — — — — — 7, 23 —
 20. — — — — — 5, 2 — — — — — 6, 58 —

IX. September. 30 päiwa. Mihkle: ku.

Jesand Jesus wotta sa, ommast järjest kaeda, löppeta fik lah-
kumist, anna diget armastust.

1 Kolmap.	Egidius	uddone ilm
2 Neljap.	Elisa	ja wihmane
3 Redi	Perta	
4 Poolp.	Meus	
13. P. p. Kolm. p.	Hallik Samaritiline.	Luk. 10, 23—37.
5 Pühhap.	Natanael	☉ f. 1, 05.
6 Eesp.	Mango	
7 Iõisip.	Regina	
*8 Kolmap.	Mar. sündim. p.	rätsako
9 Neljap.	Pruno	
10 Redi	Costenes	kulmetap
11 Poolp.	Kerhard	
14. P. p. Kolm. p.	Kümme piddalitõbbist.	Luk. 17, 11—19.
12 Pühhap.	Sirus	☉ f. 12, 50 m. 05.
13 Eesp.	An	
*14 Iõisip.	Risti üllend. p.	jahhe tuline
15 Kolmap.	Nikodemus	pilwen.
16 Neljap.	Pina	
17 Redi	Lambert	
18 Poolp.	Titus	☉ f. 3, 57 m. p. f.
15. P. p. Kolm. p.	Nammona orjusest.	Matt. 6, 24—34.
19 Pühhap.	Werner	
20 Eesp.	Madde	kulm nink
21 Iõisip.	Matteusse p.	
22 Kolmap.	Morits	wihmane
23 Neljap.	Hosea	
24 Redi	Jani samisse p.	lappe
25 Poolp.	Kleomas	
16. P. p. Kolm. p.	Läsja-naise voig Naini linast.	Luk. 7, 11—17.
*26 Pühhap.	Jani oppetaj. p.	☉ f. 1, 3 m. lõunal
27 Eesp.	Udo	
28 Iõisip.	Wenzel	
29 Kolmap.	Mihkle päiw	tuul, pilwen.
30 Neljap.	Hieronimus	

1. Septembril tõssep päiw: f. 5, 32 m., lät alla: f. 6, 28 m.
10. — — — — — 5, 54 — — — — — 6, 6 —
20. — — — — — 6, 19 — — — — — 5, 41 —

X. Oktober. 31 päiwa. Wina: ku.

Hoiia Jesand meie usku: et meist kurrat surm nink ilm, ei
moi sedda ärrakisku, meie lotus om so hõlm. Itlep lihha: huffan
fik! sinna ollet armolit.

*1 Redi	M. fait. ja eenp. p.	
2 Poolp.	Wolrat	wihmane
*3 Pühhap.	17. P. p. Kolmain. p. Põimo pühha.	
4 Eesp.	Põimo-pühha	
5 Iõisip.	Pranz	☉ f. 3, 46 m. p. f.
6 Kolmap.	Amalie	
7 Neljap.	Wides	
8 Redi	Simson	heitlik
9 Poolp.	Siraf	
	Jaaf	
18. P. p. Kolm. p.	Euremb fäst sädussen.	Matt. 22, 34—46.
10 Pühhap.	Wai	
11 Eesp.	Purfard	☉ f. 9, 22 m. hom.
12 Iõisip.	Walwrid	
13 Kolmap.	Albrecht	pakso pilwe
14 Neljap.	Kai	
15 Redi	Hedwig	jahhe ilma.
16 Poolp.	Kallus	
19. P. p. Kolm. p.	Luwallotõbbine.	Matt. 9, 1—8.
17 Pühhap.	Emil	
18 Eesp.	Lukas p.	☉ f. 4, 29 m. hom.
19 Iõisip.	Luutsius	
20 Kolmap.	Wendelin	kulmetap
21 Neljap.	Ursula	
*22 Redi	Katta	pilwen
23 Poolp.	Gewerin	
20. P. p. Kolm. p.	Kirko-ussu parrandamise pühha.	
*24 Pühhap.	Kiriko-ussu par. p.	wihm rätsako
25 Eesp.	Krispin	☉ f. 7, 8 m. hom.
26 Iõisip.	Lisa	
27 Kolmap.	Teets	lumme saddo
28 Neljap.	Simon, Juda	
29 Redi	Hels	kulmetap lõmwaste
30 Poolp.	Upsalon	
21. P. p. Kolm. p.	Kuningamehhe poja. Jan. 4, 47—54.	
31 Pühhap.	Wolfgang	

1. Oktobril tõssep päiw: f. 6, 47 m., lät alla: f. 5, 13 m.
10. — — — — — 7, 9 — — — — — 4, 41 —
20. — — — — — 7, 34 — — — — — 4, 26 —

XI. November. 30 päiwa. Märdisku.

Oh! kui õnne ommat pühha taiwan, kumma waiwast wallal
sana surman. Na päänu ärra, kui meid wangi peap ilma ärra.

1	Geßp.	Pühhide p.	
2	Doßip.	Hengide p.	lumme saddo
3	Kolmap.	Nahum	@ f. 4, 20 m. hom.
4	Neljap.	Ot	
5	Nedi	Enno	fani te.
6	Poolp.	Pinnert	

22.	p. p. Kolmain. p.	Kawwal sullane.	Matt. 18, 23—35.
7	Pühhap.	Esau	külm
8	Geßp.	Aleksandra	● f. 7, 20 m. ödd.
9	Doßip.	Teodor	
10	Kolmap.	Martin Lutter	
11	Neljap.	Martin piiskop	sulla
12	Nedi	Tonas	
13	Poolp.	Paap	

23	Püh. per. Kolm püh.	Tatfina wahha.	Matt. 22, 15—22.
14	Pühhap.	Widrik	
15	Geßp.	Leopold	ilm lät läppele
16	Doßip.	Annik	● f. 8, 55 m. ödd.
17	Kolmap.	Hugo	
18	Neljap.	Esra	lumme ratsako
19	Nedi	Elisabet	
20	Poolp.	Amos	

24.	p. p. Kolmain. p.	Koolnuide mälletusse pühha.	
21	Pühhap.	Kooln. mället.p.	lumme saddo
22	Geßp.	Abbas	faunis
23	Doßip.	Klement	
24	Kolmap.	Jossas	● f. 1, 47 m. öf.
25	Neljap.	Katrina p.	
26	Nedi	Konrad	prist külm.
27	Poolp.	Pabo	

1	Krist. tullem p.	Kristusse sissetulleminne Jerusal.	Matt. 21, 1—9.
28	Pühhap.	Künter	
29	Geßp.	Meinhart	pehme tuul.
30	Doßip.	Andresse p.	

1.	Novembril tößep päim:	f. 8, 2 m., lät alla:	f. 3, 58 m.
10.	— — — — —	8, 21 — — —	3, 39 —
20.	— — — — —	8, 39 — — —	3, 21 —

XII. Detsember. 31 päiwa. Talwiste pühha ku.

Oh! olle terve tullemast, sa Poig, ke tullet Jummalast; sa
rühhit häddan abbis mul, kes woiv sest kitta sinno käl!

1	Kolmap.	Arnolt	
2	Neljap.	Käräna	@ f. 2, 40 m. p. f.
3	Nedi	Kola	
4	Pool.	Parba	saotse ilma.

2.	Krist. tullem. p.	Wiimse päiwa tähe.	Euf. 21, 25—36.
5	Pühhap.	Sabina	
6	Geßp.	Niggola p.	tuline, pilwen
7	Doßip.	Tonni	
8	Kolmap.	Maria sam. p.	
9	Neljap.	Rudolw	● f. 6, 56 m. hom.
10	Nedi	Judit	lät sullale
11	Poolp.	Woldemar	

3.	Krist. tullem. p.	Jaan wangi tornin.	Matt. 11, 2—10.
12	Pühhap.	Ottilia	
13	Geßp.	Luzia	waggane külm
14	Doßip.	Nikastus	
15	Kolmap.	Hip	
16	Neljap.	Johanna	● f. 4, 39 m. öd.
17	Nedi	Lazarus	nakkap lumme
18	Poolp.	Kristow	pakma

4.	Krist. tullem. p.	Jani tunnistus.	Jan. 1, 19—28.
19	Pühhap.	Lot	
20	Geßp.	Abraham	lät jälle külmale
21	Doßip.	Toma p.	
22	Kolmap.	Peata	
23	Neljap.	Tohwre	
24	Nedi	Adam, Ewa	● f. 7, 21 m. hom.
25	Poolp.	1. Talwiste püh.	lumme saddo

P. p. talw. p.	Simeon ja Hanna.	Luk. 2, 33—40.
**26 Pühhap.	2. Talw. pühha	
27 Eesp.	Evangel. Jaan	tuiſkap
28 Lõisip.	Ilmsüta laste p.	fange tuul.
29 Kolmap	Noa	
30 Neljap.	Dawid	
31 Nedi	Silweſter	@ f. 11, 18 m. ödd.

1.	Detsembril tößep päim:	f. 8, 49 m., lät alla:	f. 3, 11 m.
10.	— — — — —	8, 53 — — —	3, 7 —
20.	— — — — —	8, 50 — — —	3, 10 —

Ajastaja aja.

- 1) Kewwaj allustap 9mal Martsil k. 7, 44. m. hom.
- 2) Suwwi allustap 8mal Jani-ku päiwal, k. 12, 18 m. lõunal. Sis om meil figepikkemb päiw.
- 3) Süggis allustap 11nel Mihkle-ku päiwal k. 6, 49. m. ödd.
- 4) Taw allustap 10nel Dezembril k. 12, 27 m. lõunal. — Sis om meil figelühhem päiw.

Päiwa- ja ku-warjotamisse.

Selsinnatsel aastal warjotetas päiw ja ku kolmförd. Eddimanne om päiwa-warjotus 15nel Juni ku päiwal öddangul; ent sest ei olle meie man middake nätta. Tõine om ku-warjotus 25dal Nowembri ku päiwal ösel, ent sest ei olle meie man ka muud nätta, kui agga wies jaggo kuud, mes mustas lät. Kolmas om jälle päiwa-warjotus, 9mal Dezembril hommungo warra, ent sest ei sa ka meie man middake nätta.

Kerko-, Krono-, nink mõnne mu pühha.

Januari kuun.

1. Wastse ajastaja pühha, nink Keiserlikko Surewõrsti Prowwa Helena Pawlowna sündimisse pühha.
6. Kolme kunninga pühha.

Webruari kuun.

2. Kiiindse päiw.
19. ja 20. Redi nink poolpäiw enne lihhahete.

Martsi kuun.

3. Palwe kolmapäiw.
25. Maria kulutamisse pühha.

Aprili kuun.

8. ja 9. Suur näljapäiw nink suur redi.
11. Kristusseülestõssemisse pühha, terwenäddal.
17. Keiserlikko Surewõrsti nink Troniperrandaja Aleksandri Nikolajewitsi sündimisse pühha.
21. Sure Keisri Prowwa Aleksandra Wewodowna nimme pühha, nink Keiserlikko Surewõrsti Preili Aleksandra Nikolajewna nimme pühha.

Mai kuun.

9. Niggola päiw.
20. Kristusse taiwaminnemisse pühha.
30. ja 31. Suwwiste pühha.

Juni kuun.

24. Jani päiw.

25. Sure Keisri wallitseja Erra Nikolai Pawlowitsi sündimisse pühha, nink Keiserlikko Surewörsti Preili Aleksandra Nikolajewna sündimisse pühha.

29. Petre päiw.

Juli kuun.

1. Sure Keisri Prowwa Aleksandra Weodorowna sündimisse pühha.

Augusti kuun.

6. Kristusse ärraselletamisse pühha.

15. Maria taiwaminnemisse pühha.

22. Sure Keisri Wallitseja Erra Nikolai Pawlowitsi kronimisse pühha.

29. Jani pä mahhalõmisse päiw.

30. Keiserlikko Surewörsti nink Troniperrandaja Aleksandri Nikolajewitsi nimme pühha, ja Keiserlikko Surewörsti Preili Olga Nikolajewna sündimisse pühha.

Septembri kuun.

8. Maria sündimisse päiw.

14. Nisti üllendamisse päiw.

26. Jani oppetaja päiw.

Oktobri kuun.

1. Maria faitšminne nink eenpalleminne.

3. Põimo pühha.

22. Maria fojo pühha Kasani linan.

24. Meie kirko:ussu parrandamisse pühha.

Nowembri kuun.

20. Sure Keisri Wallitseja Erra Nikolai Pawlowitsi Troni päle samisse pühha.

21. Maria ohwer; nink koolnuide mälletusse pühha.

Detsembri kuun.

6. Meie Sure Keisri nink üllemb Wallitseja Erra Nikolai Pawlowitsi nimme pühha.

25. Meie Jssanda Jესusse Kristusse sündimisse pühha. Pühhändetas ka sedda päiwa mälletusses, et Prantsusse sõawäggi sai 1812 Wennerigist wäljaajetus.

Meie sure Keisri Erra sugguwõssa.

Nikolai I. fige Wennerigi üllembwallitseja ja Keiser, nink Polama Kunningas, om sündinu 25dal Junil 1796.

Aleksandra Weodorowna, Wenne: ja Polama Keisri: ja Kunninga: prowwa, Preisšima Kunninga tüttar, om sündinu 1sel Julil 1798. Meide latse:

1. Aleksander Nikolajewits, Jესarewits, Suurwürst ja aujärje perrandaja, om sündinu 17dal Aprilil 1818.

Temma Prowwa, se Surewürsti: Prowwa Maria Aleksandrowna, Jესarewna,

Hessen-Darmstadt'i Sure-Hertsogi tüttar,
om sündinu sel 8mal Augustil 1824.

Neide tüttar Surewürstipreili Aleksandra
Aleksandrowna, om sündinu 18nel
Augustil 1842.

2. Konstantin Nikolajewits, Suurwürst,
om sündinu 9mal Septembril 1827.

3. Nikolai Nikolajewits, Suurwürst,
om sündinu 27dal Julil 1831.

4. Mihhael Nikolajewits, Suurwürst,
om sündinu 13nel Oktobril 1832.

5. Maria Nikolajewna, Suurwürsti-
prowwa, om sündinu 6dal Augustil 1819;
laulatetu se Hertsogi Erraga Maksimili-
an von Leuchtenberg; Neide tüttre:

Se würstipreili Aleksandra Maksi-
milianowna, om sündinu 28mal Martsil
1840;

Se würstipreili Maria Maksimilia-
nowna om sündinu 4mal Oktobril 1841.

6. Olga Nikolajewna, Suurwürstipreili,
om sündinu 30nel Augustil 1822.

7. Aleksandra Nikolajewna, Suurwür-
stipreili, om sündinu 12nel Junil 1825.

Reisri welli:

Mihhael Pawlowits, Suurwürst, om sün-
dinu 28mal Januaril 1798.

Temma prowwa om:

Helena Pawlowna, sündinu 28mal Tejem-
ril 1806. Neide latse:

1. Maria Mihhailowna, Suurwürsti-
preili, sündinu 25dal Webruaril 1825.

2. Elisabet Mihhailowna, Suurwürsti-
preili, sündinu 14nel Mail 1826.

3. Katarina Mihhailowna, Suurwürsti-
preili, sündinu 16nel Augustil 1827.

Reisri sõffare:

1. Maria Pawlowna, Saksen-Weimari-
ma wallitseja Karl Widriki prowwa, sün-
dinu 4dal Webruaril 1786.

2. Anna Pawlowna, Hollandi-ma Run-
ninga Willemi II prowwa, sündinu 7mel
Januaril 1795.

Lada piddamisse päiwa.

Januari ku,

7mel: Tarto:linan suur saksa laat, 3. n.

Kuündleku,

2el: Willandi:linan suur saksa laat, 8 p.

— Wörro:linan, 1 p.

22el: Wörro:linan suur saksa laat, 8. p.

Jüri:ku,

15nel: Willandi:linan, 1 p.

Lehhe:ku,

9mal: Niggola laat, Wööbsun, Wenne piri pääl.

Jani:ku,

23dal: Jani laat, Willandi:linan, 2 p.

26dal: — — Wörro:linan.

27mel: — — Walga-linan.
 29mal: Petri laat, Tarto-linan.
 — — — Tarwasto moisan.

Haina:ku,

2el: Karksi moisan.
 20nel: Perno-linan, suur saksa laat, 3 n.

Põimo:ku,

10nel: Lawritse laat, Moskatsen, Põlwa:kih-
 helkonnan.

— — — Walga-linan.

15nel: Helme moisan, 2 p.
 27mel: Wastse moisan, liggi Willandilina.
 29mal: Killinga moisan, Saarde kihhelsonnan.

Mihkle:ku,

2el: Abja moisan, Halliste kihhelsonnan, 2 p.

4dal: Sindi moisan, Torri kihhelsonnan, 2 p.

— Sahhari laat, Räppinal, 2 p.

6dal: Takeberi moisan, Helme kihhelsonnan.

8mal: Kastna moisan, Lõstama kihhelsonnan.

— Põlwa kirriko man.

— Rõuge kirriko man.

— Tarto linan.

10nel: Mõnniste moisan, Hargla:kihhekonnan.

— Oldre moisan, Helme kihhelsonnan.

13nel: Perawerre moisan, Jagubi kihhelsonnan.

14nel: Krawi laat, Krawi kõrtsi man Wanna-
 An:moisan, 2 p.

15nel: Põljamal, 2 p.

16nel: Kirrepi laat, Kirrepi sure te kõrtsi man,
 Rõngo:kihhekonnan.

18nel: Audro moisan.

20nel: Bedra moisan, 2 p.

21el: Sanna moisan, Rõuge:kihhekonnan.

24dal: Mihkle laat, Willandi linan, 2 p.

25dal: — — Wõrro-linan.

29mal: — — Tarto linan, 2 p.

— — — Walga linan, 2 p.

— — — Kawanurme laat, Wastselinan, 2 p.

Wina:ku,

6dal: Luutsnikin, Rõggosi karja-moisan, Rõuge-
 kihhelsonnan.

— Tarwasto moisan.

10nel: Rõo moisa laat, Pillistwerre:kihhekonnan.

15nel: Lustiwerre moisan, Põltsama:kihhe-
 konnan.

— — Orriko laat, Orriko moisa kõrtsi man,
 Kambja:kihhekonnan.

Märtne:ku,

10nel: Mustwee: küllan, Torma: kihhelsonnan,
 Peipse rannan.

— Wõrro-linan.

Talwiste:ku,

6dal: Wõõbsun, Wenne piri paäl, Räppina-
 kihhelsonnan.

27mel: Walga linan, suur saksa laat, 8 p.

Lina-wahhe.

Tartust om Narwa	186 $\frac{1}{4}$ wersta	
— — Peterburi	324	—
— — Tallina, Põltsama kaut,	186	—
— — Waska	82	—
— — Wolmeri	132	—
— — Riga	240	—
— — Perna, Helme-moisa kaut,	180	—
— — Willandi, Rõngo kaut,	99	—
— — Wõrro	65	—
— — Petseri	109	—
— — Pihkwa	165	—

Jama-wahhe.

Tartust Narwa.

Tartust Jggawerre jama	23 wersta	
Jggawerrest Torma	23 $\frac{1}{2}$	—
Tormast Minnafi	25 $\frac{3}{4}$	—
Minnafist Nanna-Pungerjale	14	—
Nanna-Pung. Wäiko-Pungerjale	26 $\frac{1}{2}$	—
Wäiko-Pung. Jõhwi	21	—
Jõhwist Wokka	12	—
Wokkast Waiwara	18	—
Waiwarast Narwa	22 $\frac{1}{2}$	—

Tartust Riga.

Tartust Udderna	26	—
Uddernast Kuigaste	24 $\frac{1}{2}$	—
Kuigastest Tõlliste, ehk Laatre jama	22 $\frac{1}{2}$	—

Tõllistest Kulpi	18 $\frac{1}{2}$ wersta	
Kulpist Trentsi	21 $\frac{1}{2}$	—
Trentsist Wolmeri	20	—
Wolmerist Lenzi	19	—
Lenzist Raupa	22 $\frac{1}{2}$	—
Raupast Englandi ehk Raggosi	20 $\frac{1}{2}$	—
Englandist Hilkenswäri ehk Par- wejama	19 $\frac{1}{4}$	—
Hilkenswärist Neuermüli	14 $\frac{3}{4}$	—
Neuermülist Riga	11	—

Wolmrifst Perna.

Wolmrifst Ranzo	23 $\frac{1}{2}$	—
Ranzust Ruhja	22 $\frac{1}{4}$	—
Ruhjast Moisekülla, ehk Laatre	21 $\frac{3}{4}$	—
Moiseküllast Killingi	23 $\frac{3}{4}$	—
Killingist Surri	19 $\frac{1}{2}$	—
Surrist Perna	18 $\frac{3}{4}$	—

Pihkwa te.

Kulbi jamast Lipsi	21 $\frac{1}{2}$	—
Lipsist Mõnniste	21 $\frac{1}{4}$	—
Mõnnistest Sanna	28 $\frac{1}{2}$	—
Sannast Wõrro	29	—
Wõrrust Wastfelina	27 $\frac{1}{2}$	—
Wastfelinast Petseri	16 $\frac{1}{2}$	—
Petserist Jõporõski	21	—
Jõporõskist Korli	17	—
Korlist Pihkwa	18	—

Wastse ajastaja laul.

1. Dh kitke, ilma rahwas, kif Suurt aja Jēsandat,
Ke om ni helde, armolik; Dh kitke Jummalat.
2. Es, Jēsand, sinno surussest Sāāl laula engli hāāl?
Ni laulko sinno heldussest Me su ka ilma pāāl.
3. Sa ajastaiga ōnnistat Nink kronit ehtega;
Sa meije sōand rōmustat Jēs armo tāhtega.
4. So sōnna ūllend meije meelt, Saat waiwan kōstotust,
Pand kitma murren ka me keelt So heldust, hallestust.
5. So fige hā cest tenname, Mes seni annit sa;
Dh ōnnista, ni palleme, Meid eddis-pāide ka.
6. Me Keisrit temma majaga Jēs kaitsa wāggewast;
Tāll' anna pikka eaga Kif ōnne ūllewast.
7. So rahho waim ifs ellago Me rigin, essa=maal;
So ōnsus henge affugo Siin eggal=ūttel waal.
8. So pole kāandko pattane, Ke sinnust tagganu,
Nink kāūgo kui so ommame, Kui wasifest sūndinu.
9. Ni kui sa kastet annat sāāl, Ni kalda ōnnistust
Me pāle omma jārje pāāl; Meist kāna ōnnetust.
10. Dh olle liggi abbiga Meil' hāddan, haigussen,
Nink katta ussu=kilbiga Meid ello taplussen.

11. Meid ārra jātta mahha siin; Meid sada surmani,
Nink trōdōsti, kui meil oht nink piin, Meid rahho=harwani.
12. Nink kui me kāūf om tāūdetu, Ma=ilm meist perra jāāp,
Sis te, et rōmust lāūdetu, Heng sinno ette lāāp.
13. Uuw, kittus olgo, Jēsa, sull' Nink sinno Pōjale
Sel rōmolikkul hommungul, Ni ka so Waimule!

G. M.

Kost kāup tūhja jutto te?

Lōbbistaja lōuge mōda
Kamwalide keelte mōda
Petjide piri pāāl
Ustjide ussest sisē!

Maine poimap te weren rūkki; tōine āstup
mannu ja terwitap: „Jummal appi, welle-tūt-
treffenne, ajalt jo tō man!”

Tōine: „awwitago Jummal! Kost jōdže nūūd
ni warra wālja pāāl tullep?”

Jōdže kōstis: „lātsi ōddangul Māele, olli
appi waja, keleti ōses, sai wastset asja kātte!”

Welle tūtтар: „wai ni! kae enne, kas kenna
mahha es kāna, norik nulka! mes sis Jummal
and?”

Jōdže: „tūttre kui tōrrises! kulet, kehwal essi
ni kōwwa lats, silmakesse terrawa pāān, ja kala
kand nink pāād tōstap! hool mul nūūd kōddo
pole ruttada ja kānnikud walmistada.”

Läts, nink naine pöim eddesi, seni kui üts tõine naine teed möda tulli, sis hoigas tedda nink üttel: „kohhes rut Kirsti, tulle, mes ma ütles; Mäe-Marril jo sülletaus kaden! tüttrik kui törrikenne, immelik suur lats, silma kui jännessel, ja kange kaal, nink pä pisti; küs ta kehwa emma pea är-rawärap! —“

Üts teopois läts möda, naise tagganiwa. Pois jõudis eddesi kubja lähitudale; kubjas ah-wärdas: „oh! sa laisk, kos mo krep, päiw suren kõrgen jo!“

Pois: „ärge pandke pahhas, pai kubjas, juttu jäi te pääl kullema. Oh! immetust! sedda kenna Marri, kes ni uhke olli, kubja ärrapõlg, ja moisa: pois si mahhajät; nüüd tal kaden!“

Kubjas: „mes sis Marril om?“

Pois: „nüüd Mäe: perremihhel immeteggo koddun! Marril tüttar, jännessel näggo ja soe modo; emmale wõtnu wasta kui nährises.“

Pois läts tõ mannu, nink kubjas üttel omma emma wasta: kae nüüd kõrki, ni allandap Jummal suurt rahwast; sääl ta nüüd om, ilma immes, rahwa narus! Minge ommete, emmakenne, mäele kaema.

Tõisel päiwal iste Mäe Johanni naine sengi were pääl, latsekenne olli tal süllen, ja ta kuts omma meest nink üttel: „Johann kae nüüd sin-na ka weikest tüddrikut, ma ei tunne tal middake wikka ollewat. Kubja wanna emma ütles, et tal soest sadu hädda; jobba ta weidikesse tedda arstsi, we päle tek sõnnu, ja mõsk, ja walget pulbrit

and ka, õddangul lubbas soe karmu tuwwa ja suitsutada. Murreta sinna silmawalgusses mõnd koppikat rahha walmis; pari sukke ja wõ anni tälle jo waiwa wasta.“

Mees kaie latse päle nink ütles: „mes minna nüüd sest latsest tunne; mul eddimenne sārast weikest nätta. Sadame ta hommen kirko mannu, et ta risti nimme alla saap; tekko sis Jummal, mes ta teep; piddo woime iks perran piddada.“

Pühhapäiwal kui kirkun perramest wersi laulti, kõnneliwa naise käärkambre läwwe een: „ollete kuuldnü Mäe-Johanni noriku lukku? temma olli sut ahmatanu, ja nüüd rõõkwat lats kui sussi, ja käändwat silma kõwweride ja nährisewat rinna otsan, et ta wai lahki kissuse. Meie wanna emma kääp tedda arstima.“

„Tühhi“ wastap tõine naine, sārast ei arsti keake; meie ülleaija-rahwas omma tedda nannu, ta om õigede ni lodu, karmwane kui sussi ja jän-nese pä!“

Kolmas naine näütap käge ja ütles: „kae kas na ei tulle, kats runa een, kallitse mõllemba rattil, Marri norem welli ratsal, kes muud kui Mäe ristjatse rahwas! Oh! pattu, sārast weel pühha kotta tuwwa!“

Wadderi latsi sisse, kirko-prowwa tulli kirkust wälja läwwe päle; naise terretiwa nink wõttiwa jutto üles: „Prowwakenne, ollete kuuldnü, soe poig wijas täämba ristma? Mäe norik tonu soe poja ilmale! kaege kos wadderi, kuis nä tedda

rättide sisse mütsitawa, ei kellegile ei tahha näutada."

Kirko prowwa muhhali nink lats ötskohhe ristjatse rahwa mannu, terret neid nink küsse: „om se Mäe nore perremehhe latsekenne?"

„Temmal kü, armas prowwa" kostiwa wadderi.

„Zummal önnistago nink amwitago," was tas prowwa, nink ligutas sörmes otsaga rätti weerd. Nats — saäl maggap waggatselt weike tüddrik, prisk kui üts malikenne, ei sut, ei jän- nest konnege!

Naise litsiwa henda lähhudale, ja nüüd olli neil kii silma häppi täus! Prowwa ahwardas neid sörmega nink ütles: „oh mes ussina teie ollete, tühja jutto wastawõtma nink wälja laotama! Pühha Sirak ütles: ärge olge kelekand; ja, ja ärge tõstke kurja kõnnet; warras om kurri loom, ent kelepesja weel kurjem."

Küllarahwas, kã teie sedda lufku narate, mõt- telge perra, es teie sean mõndake jutto ei tõste, mes surembas nink rassedambas lät, kui se weike lorri, kellele õkwa järgi jõudseme, ja kest muud es olle, kui mõnnele naisterahwale häbbi. Kui kii kõnneleja ennege tõttet kõnnelesse, ja kii kuuldja tõtte melega perramõtlesse nink perra kulesse, enne kui nã jutto ussuwa nink eddesi ajawa, sis es olles tühjust lorrisk hirmoke. Ent Zummal

parrako, üts kõnnelep, tõine kaswatap, kolmas kãand kõrwale, neljas nakkap jo kassu kaema, nink kui jut kõrd jooskma pãses, sis ta lät kau- gele, ja ennamb eddimest otsa keake kätte ei sa. Küi om nida mõndake rassedat asja teie sean olnu, kelle juur muud es olle, kui eddimãlt nalli, sis tühhi lorri, sis kawwal sõprusse teggeminne, ja wimate petminne nink kassu taggaajaminne. Üskja olliwa ussina wastawõtma, nink kawwala targa kinnikatma. Keake es tija kattust üllesligu- tada nink õiget pallet üllesnäutada, sis ta lats kui pat puhmussi, kui tulli tuhha al, seni kui ta kurjaste wälja and, nink helledãde kaartele lõi, ni kui üts tulle-kurri, nink mitmal saale häddas lats, surele kui santile! Selleperrast olge tõtte juttu ajaden, nink targa juttu wastawõtman; hoidke kerge kele eest, nisammute kui kerge mele eest, nink kuulge, mes pühha Sirak ütles: „kui sa selgede asja tija, sis oppeta lähhembat, kui sa ei tija, sis pea su, sest kõnne toop auwo, ent kõnne toop ka häppi, nink innemist lõõp omma keel essi mahha. (Sir. tark. sõn. c. 5, 14. 15.)

— m —

Veina-laul ühhe wagga tüttarlapse järrel.

Alletast nink furtes üüdwad Kellad

Sammellanud kirk'ko tornista.

Jesad nutt'wad, lapsed, emmad, ellad,

Muda faewab surnomattija.

Eshitatud walges surno-rüdis,

Lille-pärjakene juuste sees,

Ingab Elio, kedda Jummal üdis,

Kedda leinab iggamees.

Temma Armsad, sures furvastusfes,

Unnustawad mängid, tansuga,

Seiswad mures surno-irsto jures,

Siuwad lilli kofko nuttuga.

Nuttowäärt ep olnud ükski ennam

Kui sa hea, wagga lapsokse,

Taevas polle ükski walm ka kennam

Kui so ing, mo Elio ke.

Kui üks ingel seisis tuule lehkes

Temma omma urtsikuse ees:

Murme-kannid ollid temma ehtes,

Rinna-illo orjawitsa-dis,

Päwa warjaks ollid tule-tiwad,

Leppil temma ehtimise paif,

Küllä allik olli temma pegel,

Jõggi temma palte-läif.

Kennad wiisid paistfid kui kuu-walge

Temma silmas, temma palge peäl;

Ilmasüta, ni kui taevas selge,

Olli temma jut, kui ingli heäl.

Poiste filma põllew tullukene

Rumas kallid tüttarlapsele,

Kellal üksnes armas pejokene

Olli mele järrele.

Willeml üksnes! Kewwadine illo

Üüdis pühapäw neid wainule:

Selge Taevas, laddus õhto-willo

Melitas neid seäl ka tansule:

Elio siddus kenna sidi paela

Pejo kühbarale leiko a'al,

Langes ümber temma wässind paela

Kui ta puhkas nabra naal;

Elio kandis Willo wiishud rõhko,

Sihitis wiisko kandes pejokest,

Runni willo kätte jüdis õhto

Ehha mahha iilgas pilwetest.

Elio olli pejul wägga kallid

Päwa-mõtte, unnenäggo ka;

Ruida Elio omma peigo sallid

Ei wõi ülesrääkida.

Willeml! Willeml! Surno-kellad üüdwad

Nuttes rõuseb aua-laulo heäl,

Mustas rides surnomatjad püüdwad

Seada furno firsto rami peäl'.
 Willem wangub Laulo-ramatuga,
 Westi filmis aua ärele,
 Pühhib walge furno-rättifuga
 Omma filma-pisfarad.

Uino rahhul, wagga ingekene,
 Runni iggawest so unni kaub!
 Nutta õpik! igga koido enne
 Etto rünka peäl üks leina laul!
 Lehti, õhto-tuul, kui pandli keeled,
 Lillefid, mis aual bitsewad!
 Pesfitago aua nine ladwas
 Wagga tuikele paar!

F. R.

Due-ajast ja kedo-wilja pruukimisest.

Minnewal aastal tõutasime igga aasta üht ja teist wiggalist majapidamist pruuki Kalendri-lug-gijale kulutada ja õppetust nõudjale jõudo mõda mõnnusat nõu anda; sago siis tannawo due-aed ja kedo-wilja kaswatamine ette wõetud, isse-arranis sellepärast, et mullo kewwadel „Kura-maa-due-aja rawwitsemise koggokond“ elbest meie maa rahwa kehwest mele tulletedes mitined suggo aja semnid meile satis, mis mitmes kohhas rahwale wälja jäggati, ja mis eest auwäärt and-

jad suremad tanno ei ihhaltanud, kui üksnes sedda, et nende elduseand innimestele rohkeks kasuks tõuseks.

Rohke kedo-wilja mahateggemine annab tul-lusat kõrwalist ning jätke leiwale, ja midda en-nam kedo wilja rahwas korra prugiks wõtnud, sedda mõnnusam iggapiddi nende luggo; agga kos muud mahha ei tehta kui piisut kartohwliid ja mõnningad kapsa-pead, kui kaugele sesugguste aja-willi mõud? Kartohwliid sawad ilja wasto süggiset walmis ja kapstad jäwad talwe warraks, agga suisel ajal ei olle middagit kätte wõtta. On jubba mitto rahwa-sõbra kahhetsedes selle lonkawa asjatallitamise pärrast nõu piddand ilma et tannini täielikkumat kombet olleks tõus-nud. Wanna korra wisiks wõetud pruuk on iggas kohhas kõige surem waenlane, mis ue hea sigginemist ärrakelab! Mitmel mehel ehk olleks jõudo mõnda uut ja parremat ette wõita, agga isse ja isse-isse ellasid ilma selleta, saiwad wannaks ja lüksid mulda: miks siis meie nisammoti ei peaks läbbi sama! Saaks mõistus pimmeduse paelust wallali, kül siis sähherdune jut lõppeks ja järrelmõtlik tõ-teggemine ning asja-ajamine likuma lähheks, kül siis iggamees iggas kohhas isse saaks mõtlema: kudda assi parre-mine forda lähheks. Mõnda kui üks pimme tal-lutaja jälgil omma tee-radda leiab, nõnda puutko mõistmata targema õppetust mõda eddesi sada: muido lähheb temma-luggo nurja.

Esiteks sago nimmetud, kudda mitmed õue-
aja taimed jubba sui-allustusel toito andwad,
isfeärranis naerid ja aegsaste mahha istutud
kalikad. Warrasid naerid wõib perremees, kui
ilmad sedda möda, jubba Jürri päwa ajal aeda
mahhakulwada ja jubba enne Jaanipäwa, wiis
ehk kuus nädalad enne rukki-leiko roaks keta.
Jllemad — nädal enne Jaani päwa küttrismaale
külwatud naerid andwad kaunist süggisest roga,
isfeärranis wõib neid rehhe pekso ajal ahjos kúp-
setada ja mõnnusaks leiwa:abbiks toiduks wõtta.
Kalikad andwad kartohwlidega ühhes kedetud
lemele heat maggo, ja wõib neid ka üksi lemeks
keta, pudruks tampida ehk naeri kombel ahjus
küpsetada. Porkanid wõib torest süa ja on
lastele wägga terwiseks, sest et porkan usside ehk
solknade wasto rohhuks on; kartohwlidega üh-
hes kedetud, andwad nemmad lemele kaunist
maggo. Meigas sünnib wägga hästi leiwa
kõrwal süa, isfeärranis kui eringid ehk muud
solatud kalla roaks juhtub. Kes warrasid kar-
tohwlid immustab, se laske seemne kartohwlid
enne mahhapannemist iddaneda ja piddago oost,
et iddud pannemise ajal ei sa rikkutud; iddanend
kartohwel saab nelli nädalad warremine kúpseks
kui iddanemata.

Kõige ennam kaebab rahwas selle ülle, et aja-
semneid ei olle, aaga ommetegi teab iggaüks lin-
nast ehk mõisast kårneride käest kapsta semneid
murretseda, miks ta siis muud semneid sealt ei

peaks sama? Kui sedda rahwale selletasime, üt-
les mõnningas: ei olle rahha, ja jättis sel sam-
mal päwal ni paljo linna kõrtsso, et kahhe wõrra
semet olleks wõind osta. Murrelik Majaperre-
mees annab üksford seemne eest inda wälja ja
kaswatab pärrast igga aasta isse aja:semneid,
ehk ostab kui, kaswatamine appardab, linnast
korra uut semet. — Teine kaebus on, et ajawilli ei
siggine. Algga se tulles sest, et õigel ajal mahha
ei külwata ja peäle sedda taimede eest murret ei
peta. Kes aja:wiljast kasso tahhab, se peab, kui
Jummal wihma ei anna, iggapäw omma taimeid
kastma, neid umbrohhust ja puttokist puhhastama
ja õue maale rohkeste wägge andma. Kes tai-
metest kasso püab sada, se peab nendega waewa
naggema; sest waewata ei lähhe ükski asji ebdasi.
Meie rahwas teeb ennamiste wägga ilja aja-
semneid mahha, sellepärrast olleme ennamiste sel
ajal jubba kapstaid ja kallikaid istutanud, kui
tallorahwas semneid külwama akitab. Egga olle
meilgi klaasaknatega taimelabbasid olnud, waid
üks tubli õllest punnutud mott, mis õsel ja wil-
lul ilmal ka päwal taimedele katteks peäle pan-
nakse. Juhhub ennamist jubba Martsi kuu lõp-
pul meie kohhal sesuggust ilma, et südda päwa
ajal paar tundi aega taimelabbad katteta wõi-
wad seista, ja sest on neile küllalte. On ilm kül-
m ehk lumme saddune, siis jäwad labbad kätte alla,
ja kui sõnniko pallaw wägga sureks peaks tõus-
ma, siis tehakse labbadele se labbi inge, et igga:

päw neid kord tulutakse. Mida warremine kapsta taimed mahha sawad, sedda mõnnusamine lähwad nemmad kaswama, sest et kewwadine willo taimed koshutab, agga suine pallaw neid ülleliig ärranärsitab ja mittokord kuulme: leh: hedki äwwitab, mis läbbi taime nurja lähheb.

Ei saaks leiwa pudus meie kohhal ial ni rān: gaks minnema, kui rahwas suremat oolt aedade pärrast ette wõttaksid ja aast aastalt ennam kedo wilja mahha teeksid; agga kes wāhhegi meie maal tallo:perredes kāinud, kıl se selgest teab mis weiked õuesajad meie rahwal on, ja kudda mõn: nes kohhas sest weikest tükkist weel kolm jāggo suiwilja põlluks tehakse, et agga üks oõsa aja: wilja tarwis järrele jääb. — Agga se asfi tulles nõnda: kurnatud põllul ei kaswa ennam wilja, sellepärrast kistakse nüüd rõwli kombel se piõsoke rammo, mis wannal ajal õue aeda sanud, maa pinnast wālja ja rüüstakse kõik kohhad ühhes koos ärra. Kes ses luggemisses omma majapid: damist otsego peglis näab: se wõtko parremat nõu ette ja parremat tööd kätte, muido ei lähhe asfi ial parremine, waid fehwas tõuseb igga aasta suremaks.

Wimaks tulles weel sedda tähhentada, et üks: nes se läbbi leiwa pruuk ni sureks lähheb, et meie rahwal kedo wilja ei olle. Üks mõistlik per: renaene, kes nāddal otfa iggapāw maitsewat ke: dust perrele oõkab walmistada ei prugi poolt sed: da wõrra leiba, kui teine, kellel kedo warra ep

olle. Wõtko ses ühtlase nõuks, murrelikkumal kombel õuesaedade eest oolt kanda, siis tõuseb teie maja:ellamise rikkus pea ni sureks, et feh: wuse keppike teie õue peält pōggeneb. F. R.

Tenno Jummalä õnnistusse eest.

1. Laulkem tenno Jēsandall', Õnnistusse Jummalall'!
Kikkem kige ilmaga Sedda, ke üks armoga
Õõta annap tēprile, Õõki noril' kaarnile,
Toidust innimissile.

2. Urge wiitke eal sis Tälle laulda ütteliss':
Jummal om ni armolik, Et ta annap sedda kikk,
Mes meil' waja ilma pāal; Pāstap meid ka hāddast tādā,
Õnnistap meid siin nink sādā.

3. Raage siin ümbre-kaut, Kuis ta ilma hāga tādā!
Temma loja-sōnna pādā Kaswap maast teil' leiba tādā;
Alja, wādja hāitsewa, Pōllo wilja kannawa,
Teile toidust annawa.

4. Jēsa, ke meid armastap, Eggapāw meid õnnistap,
Om ka nüüd meil' heldeste Õõki andnu rohkestē.
Laulke rōõmsast Jēsandall'! Toge kittust tenno tādā',
Dummal armo Jummalall'!

5. Ja, me sinno fittame! Algest jõwust püwame
 Sinno, Isand, tennada, hääd tödd tetten orjada,
 Seni kui saäl walgussen, Sinno palge selgussen
 Laulame sull' õnsussen.

G. M.

Eselist ja lõwwist.

Sojal maal on üks kaunis tulloskas maja:ellajas, esel nimi. Et ta kül pea obbose wärsiline ja näoline on, ta agga wägga laisk ja rumal. Wõerama keeltes on sellepärast ka se sõimo-nimi: siina esel — kui inimene laisk ja rumal on. Meie keel sedda sõimu ei kannata, olgo sellepärast, et meie laisad targad ehk ka et meie rumalad wirgud on; üks kõik. — Teine ellajas on lõwwi. Tedda mõni kord näidatakse suurtes linnades rahha eest, — illus ellajas, ja kange, ehk kül kõige kangem neljajalgsete ulgas. Ta on kül kiskjate soost, agga kibawad inimesed, kes temaga ehk kimpu juhtusiwad, tema tarkust ja süddame eadust.

Euggeja kül on ka kuulnud, et ennemuistisel ajal kõik ellajad rakisiwad nõnda kui inimesedki, ja et neil mõistust peas olli enam kui tänapäew, agga et iggal ellajal sellegi pärrast oma kombe ja wiis olli, kõnes ja teus.

Selsamal ennemuistisel ajal surri wana lõwwi ärra. Esel leidis tema surno:kehha metsast ja wõttis kohhe oma tarkuses tarka nõu. Ta wõttis

lõwwi seljast nahha, pugges isse sisse ja affas niud uhke sammoga teiste ellajate ulgas ümberkäima. Üks ja teine läks allandlikult kõrwale ja wana unt läks liggemale ja küsis: „Aus issand, kas Jumal teie aigust on pörand? Meil wägga ea meel, et jälle meie ulgas ollete oma targa nõuga ja kange käppaga.“ Se kõne eseli meelt wägga tõstis ja ta affas ka kohhe uhke suga wastama — ei tea enam mis se olli; agga kui ta su lahti teggi, aina eseli aal wäljakostis nõnda jälledaste, et kõik se mets kohkas. Agga se undile kartust ei teind; tema wennikese eseli kõrrist wõttis kinni ja rapputas tedda et kül sai. Teised ellajad naersiwad nähtes, ja kui willets esel pärrast teiste ulka juhtus, siis iggaüks irwitas ja esel äbbenes.

Niud kül sellel juttul ots olleks, agga nõnda ta wägga lühhike on; jätkan weel tükikese külge. Bahheküllä wallas ellas mõne aasta eest üks wägga aus mees, aus süddame ja tarkuse polest, wana kohtomees Kallio Willem. Kül ehk ellab weel mõni wana inimene, kes tedda tundis ja kes tema mäletust weel austab. Ta olli omas ellus äid ja pahha päiwi näind, agga õnnest ja willetsusest ta enesele õppetust wõttis, nõnda et ta pärrast omas wanas põlwes teiste nõu:andja ja juhataja ja abbimees olli, liggidal ja kangel. Jummal olli ka tema ello:maja õnnistand; sest kus inime isse tõ ja tarkusega eddasi piab, egga seal Jumal oma õnnistust ei kela. Tema jure tullis

wad ta oma küllalised, agga ka kaugele inimesi, kui tarfa nõu tarwis olli. Iggaüks õppetust sai, kui ta ka iggaord abbi ei leidnud. Se olli nüüd se mees oma tarkuse polest. Agga pealt wadata olli wana Willem kaunis weider mees. Su tal pool lahti olli, sest et ta parrema kõrwaga diete kuulda ei wõind, ja parrema kõrwa ümbert olli ta juuste salgu ärraleikand, et teiste inimeste sõnad mitte karmadesse kinni ei jäänd — sest mis targem mees, sedda enam ta õppida püab. Siis olli tal ka arjutus, et ta enamiste parrema jalla kanna peal seisib, kui ta middagi kuulda wõttis ehk teada tahtis; agga kui tal mõistuses assi walmis olli, siis kanas ta kanna peal kõige kehha- ga üksford ringi; sellepärast olliwad ka temma parrema jalla pastli ja sapa kannad ikka purruks tallatud. Pealegi olli tema pahhem film kõwwer lodud. Agga sest ei olnud wigga ühtegi; wana Kaljo Willem olli aus mees kõige kõwwera sil- maga, lahtise suga ja wiggase sapa kannaga. Wana Kaljo Willem läks mulda ja paljo täno- sowimisi temaga. — Küllas ellas üks rikka mehhe poeg, Punga Peep. Sõ tal kae pärrast ei olnud ja mõistuse polest ta küll ka waene olli, sest kes küll sedda on paljo näind, et rikka mehhe pojoke paljo isse eddasi püab; mis temal tarwis kassi ehk pead waewata, issa rahhalaekas on jo tarkust ja teinda küll. Punga Peep näggi, et Kaljo Willem austud mees olli ja sowis enesele sedda sama austust, ja ta pani ka terrase silmaga kōik ta kom-

bed ja weidrused tähhele. Kui agga wana aus Willem olli mulda widud — wata siis, teine aina tema sarnane jälle olli küllas. Punga Peep tel- lis ued sapad kingseppa jures ja parrema jalla sapa kanna lassi ta kōhhe wiggaseks tehha; par- rema kõrwa ümbert leikas ta karmad mahha ja pahhemia silma pōras ta pahhempidi. Seddawisi uhkelbas ta küllas ümber, jäi iggamehhe ette seis- ma, ajas tühja lorri targa nōoga ja kanas pärrast parrema jalla kanna peal ringi. Kuulata silmis ta aina targa Willemi järgmine olli ja jubba mõnigi mõtles: seal meil jälle tark kōhtomees, seal nõu andja ja abbimees. Targemad agga teist nõu piddasiwad. Ühhel talwisel dōl tulliwad nelli wōi wiis meest Pebo üsse ette ja wirrutasiwad tedda sargi wael õue wälja sure üüdmise ja pau- gutamisega, et kōik külla kōkko jooksis, ja ühhel ja teisel ja kōigel wiel mehhele olli tema kōest ni paljo ead nõu küssida, et otsa ei olnud. Üks küs- sis, mis siis küll külla rahwas peaksiwad joma af- kama, kui jõe tühjaks on jonud; teine ütles, et wargad kiwwi- weskki praego ärrawarrastanud ja küssis mis nüüd tehha; kolmas ütles, et poja naine eile tütrikese ilmale tonud, ja pallus nõu kust wäimeest otsida; neljas küssis, kui isseenesest tulleswal aastal nissu ta pōllul kaswab, kas nisso tema wōi warblaste oma; wies küssis, kas tullo- sam ei olleks, linnakseid mahha külwata, kui odre. Ja nõnda kui üks oma tühja küssimisega walmis olli, jubba teisel weel tühjem küssimine,

ja ikka peale, ilma otsata. Essite Peboke asja wöttis tõeks ja affas weel rumalamast kostma, kui küssimisest olliwad; agga jubba pärrast naisedki ja lapsed, kes kõigest küllast kofko koggone-siwad, sure älega naersiwad, ja tark mees affas tuppä tagganema — agga küssijad oidsiwad tedda sargiwarruksest kinni, ja ikka weel küssisiwad: „kui kalendris soja on agga ilm on külm — kas siis on kalendri wõi ilma wigga?“ „Kui kaña on pardi muñadest pojad wälja audunud, kas part wõi kaña õige emä?“ „Kule kule Pebokene, ütle omast tarkusest, kui ma omä nahha ollen kaupmehhele ärra müünd, kas on weel miño nahk wõi on ta kaupmehhe nahk?“ Willetsa Pebokese ambad löddisesiwad külmast, ja pärrast ta ommeti lahti peasis ja lippas tuppä ja pañi ukse kõrwaste taggant kinni. Luggo olli otsas. Kui näddala pärrast toast wälja roñis, ütles üks: Peep läh-heb watama, kas jões weel wet, ehk kas warraste kääst weskut taggasi sadi; küssis ka teine pilkaja: noh Peboke, kas linnakseid sünnis jo külwata? Agga Pebokese tarkuse aigusel olli ots; ta lassilapa alla ue kanna panna, ei pöranud enäma silma wilto egga kånand enäma kanna peal ringi. Roh-tomehheks tehti teine mees.

Wõtkem siis ka sellest juttust õppida. Kui sa esel olled, ärra sa lõwwi nahka selga pañe. Ärra sa Kaljo Willemi weidraid kombeid tagga pärril, kui sa teñna tarkuse pärrija ei olle. — n.

Moistatusse.

Moista moista mes ma ütle
Kosta kosta kui ma küssi:

Kes ne neijs norekese, sõssaritse sirgekese, kes so ümbre allati, tõine tõise alla astwa?

Illo-eheten rõmo-reiwin tullep eddimenne man-nu, rosi-karwa rättiga, kulla-kroni preetsiga, sin-nitside sidgea, walgen reiwan rõõmsaste! Kif ilma-illo om tal kæn, kif näutap temma sulle, ja sõdap heldeste kif innemist nink ellajat. Ta om ni armolik ni rõmolik, ta odap omma sõssart, nink puhkap süddamest, „saas ma so nätta, ellake, saas ma so kätte sõtzike,“ nink kurblikkus lät wimate ta näggo, we-pissarä ta silmist joosk-wa, nink illo temmast tagganep. Essa hää ta hõikap ärra, ei, sõssar, sa ta sinno nätta, ei kun-nagi so kätte! Ta lähhep, ta langep, ta weap, ta waop, ta kõnnip nink kaop!

Tõine tõttap talle järgi: „oh oda minno de-ke, kannata weel kallike, saisa, sõssar, saisa weel.“ — Ei ta ennamb kätte sa, rätti weer weel werretas, illo-ehete helletas.

Tõine neitsi ütsinda meil jälle, waiklik waggane. Ta tõmbas leinareiwa ülle pä, musta rätti rinna ümbre. Henne neäle wõttap neid wessinid nink waisid, neid waiwatu nink waggatsid, neid kurblikkid nink koormatu, suurt nink weikest eg-gaütte, pannep neide kääse kofko, kat neid om-ma reiwaga; ta walwap neide weren, ta awwa-

tap neil taiwaafnib, nink kulla kibbenid neil nautap, nink tullesest neil lautap, et nä ei pea pelgama! Ent kurjateggijat ta ahwardas: ta tõs: tap omma reiwa alt üts tuhhat silma üles, ta lautap omma latternat, ja astup tälle järgi, et ta ta mahha pörrutas, nink omma warjo alla saas.

Näts! kes saäl tulles, kes saäl tõttap? Rõmo-häle hõllisewa, lillilehhe liguwa, rätti-weretawa, illo-ehete helletawa! Neitsikenne, näts, sa ollet, sõssarale jõwwat mannu jo! Jo ta leinas: reiwa waowa, jo ta põsse rõmmu paistawa, sõssaritse heitke kofko! Just nüüd Essa haäl ta heitap ärra jälleke; nink ta lähhep, langep; weap, waop; kõnnip, kaop!

Moišta, moišta, mes se sõssar,

Košta, košta, kes se tõine?

Koštus: minna moišta melega,
minna košta kelega:

Päiw om illus neitsikenne, rättis om tal taiwa-weer, nink sinnitse tal pilwe-sidi, kul-lakroni preets tal päiwa-paiste, walgereiwa päiwa-walgus. Ta toidap meid nink rõmus: tap, nink kui jo õddangule lät, sis pimmetas kui kurbussen, nink faste lammep pissarin, ja näts, kui dene sõssar mannu jõwwap, sis waop essi alla, nink õddangune haggio paistap, rätti werest weel, ja helletap ta illo-ehetist.

Om tõine neitsi; ta uinotap kii päiwa waiwa, ta kattap maad nink ilma. Ne kulla kibbene

ne omma taiwa: tähhe, nink ku se om se tulli, mes saäl paistap, et taiwa afne wallal, nink Essa holel maggame! Ent kurjale om tuhhat silma taiwa tähhe, ja ku, kui lattern om tal järren, nink hirmotap ja nautap, et üllewäst iks Essa essi näep. Dene pimmedus, se om se leina-reiwas, mes mahha waop, kui wastne päiw jo jõwwap, nink hao walguš werretap, nink zirgo kesse laulawa ja lehhe kesse liguwa.

Mi om sis õ nink päiw se sõssaritse paar, kes tõine tõise järren kõnniwa, ja kofko iggawel ei anna.

Rüssi: Kes ommawa ne nelli kõwwa meest

Ke murresewa ilma eest:

Üts sõõp nink neeld iks allati,

Nink täutmata joop tõine.

Se kolmas joosk ilm otsani,

Nink häleta weel laulap neljaske?

Košta: Tulli om se näljane

Toidota ta kistup!

Nink ma, se joop ilm täutmata,

Ja wessi jofep näutmata

Nink tuul, se puhkap häleta!

Mes se om: teggija ei tahha

tõstjale ei jä

ostjale ei lä

Nink perrandaja pälegi

Ei tija temmast middagi.

Košta: koolja kirst.

Minno ihholikko essa ja emma lats, ja
siski ei olle welli ei sössar mulle. Mois-
ta ärra, kes ta sis om?

Rosta: essi ollet, et kül essa lats, siski ei sa
welles ei sössares hennele essi.

Essa lats, emma lats, ja ommete ei olle
kellegile poig?

Rosta: tüttar om.

Essandal ennamb jalgu kui sapid.

Paljos tal sapid kül om?

Rosta: üts ainokenne figes!

Runnas pois päta tarren, ja ellap pris-
kist pälegi?

Rosta: kui pä pajast wälja pistap!

Mes se om, mes kaop, kui kaswatat,
ja kaswap kui kaotat?

Rosta: mulk om; panne päle, sis saap täus ja kaop
ärra; wotta mant, ja surembas kaswap.

Emma ollit mulle, emmas sa ma jälle sulle!
Mes se om?

Rosta: wessi olli jäele emma, ja jäest sai jälle
wessi.

— m —

Wannambide kohhus.

1. Mättelge, o wannemba, Mes teil laste hääs om tetta:
Käuge ni, et noremba Wöisse teist eenfirja nätta,
Kaswa hään nink tarkussen, Pühha loja tundmissen.

2. Äрге kändke ütsind hooft, Neide ihho katta, toita;
Ennamb püüdke ommalt poolt Neide hengi puhta hoita
Rigest pattu rojusselt Nink se ilma kurjusselt.

3. Lühhi om kif auw nink ön, Mes se petlik ilm neil' annap,
Kui neil pudup söamen Hä, mes ussu-suggu kannap,
Ja, mes henge pühhendap, Jesuga neid ühhendap.

4. Mäutke neile aigaste, Kuis kif Jesat argast lonu; —
Mes ta Poig neil' armsaste Hennega om taiwast tonu,
Ja kuis Jesu armo hääle heldest latfi kut'up tääl.

5. Kaswatage holega Dmmi latfi karristussen,
Waa nink hilja melega Jesa pole mannitsussen, —
Dnnistusses ilmale, Dmmandusses tahwale.

6. Hoitke et se ilma lust Teije laste meelt ei petta,
Ei neid, — Jesu perrandust, — Pattu himmo wangi wotta.
Oppeke neil' waggaust, Jesu puhtust, pühhaust.

7. Hoitke ka, et essi teist latse pahhandust ei wotta,
Nink et eal ütski neist Ello-te päält ärra-rödda.
Jesús hädäda ähwardap Sell' se latfi pahhandap.

8. Oppetage neile kii, Mes neil ütškõrd tulley täüta,
Mink kuis hä ja õnsalik To man ussindust om näüta,
Henda toita palge heen, Waaste káwwa loja een.

9. Suur om kii, o'wannemba! Teije waiw, ent suur om tõttest,
Teije palik saäl se eest ka, Elin jo õnsus teil sest mõttest:
Hääd mes teme lastile, Teme mitma põlwele.

G. M.

Teda andminne.

Sel otsajõudwal 1842. aastal om Tartu-keles
rahwale kolm waimolikko ramatut murretsedu:

1. Kirriko-laulo-ramat wasten muutmata
trükklin. Sesamma om jo kike kirrikuide man,
karrastedu lehte ja nahhatse kaantega, kattesä
kümne hõbbe-koppika wasta saia, mes papre- ehk
wasik-rahha perra kats rublat ja kattesä küm-
mend kopp. om. — Sen ramatun omma üt si-
da laulo, sest et neid ennegi waja kirrikohe
üitten-wõtta, nink et selle wäikese rahhaga rah-
was jõudwa sedda ainult tarwilist ramatut roh-
kembaste osta ja kirkohe üitten-tuwwa.

2. Sellesamma ajastaja lõppetusen saap ewan-
geliumi- ja epistli-ramat walmis, minf sissen egga-
ütte wanna ewangeliumi ja epistli man kats wast-
set, ni sis eggaütte pühhapäiwa ja pühha päle
kuus luggemist pühhas kirjast sawa ollema, mist
wõip egga ajal ilma waiwata sündsawid lugge-
missetükke üles-wõtta. Kristuse kannatamisse ja

üllestõffemisse luggu saap ka mannu-trükkitus. —
Om lota, et se ramat, karrastedu lehte ja pool-
nahhatse kaantega, ennegi saap nellikümmend hõb-
be-koppikat eht ütte rublat ja nellikümmend kopp.
wasikrahha masma. Et mitmalt poolt tullusamb
om, kui laulo ja ewangeliumi nink epistli katten
ramatun omma, ent et ka ei pea kätte keitmisse
masmist kahhitsetama, selle murretsedas, selle ra-
matule sedda oddawat hinda sada, ni et ne ra-
mato ei pea katten mitte kallimba ollema, kui
nemma ka saasse ütten ollema.

3. Meide hääs, kes kirriko-laulo-ramato kõr-
wal kottun weel rohkebat henge ärratamist
waimolikkuiist laulast tahtwa, ollema ausa Wast-
selinakirko: oppetaja Masingiga omma wastid
laule, mitme parrandetu wannu laulaga, trükki
andnu, nink saap se ramat, minf sissen 419 laulo
om, Jummal aabiga Märdina ja Kadrina päi-
wa waijel walmis trükkitu ja keidetü ollema.
Osta saap sesamma Tartu ramato-podist nink
Wõrrul kaup- ja radi-Herra Steini mant, kar-
rastedu lehte: nink nahhatse kaantega kuwwe-
kümne hõbbe-koppika ehk kätte rubla ja kümme
kopp. wasikrahha wasta. Kirriko-laulo-ramat
selle wastse jaoga üttekõkko keidetü masjap en-
negi ütte rublat ja kolmkümmend kopp. hõppe
ehk wanna papre: nink wasikrahha perra arwata,
nelli rublat wiis kümmend wiis kopp. — Ka-
lendri omma jo mõnda promi meije laulast and-
nu. Wannust laulast ollema ennambaste neid

wälja wallitsenu, mes surembat parrandamist tarwitiwa. Neide parrandamisse man kaeti, ni-
 paljo kui wõimalik olli: 1) et keel nink mõistmine
 ne sellest selgembas saas; 2) et wärsi-sõnnumõet
 õkwa noti perra olles; 3) et rimi, nink läbbi
 laulo, luggemisse ja laulmisse man, sündsamba
 ja kaunimba omma kuulda, nink wärsi hõlpsam-
 baste pähhä jäwa, täwwemba ollesse; nink 4)
 et laulo pühha kirja sõnnuga rohkebaste ärra-
 tedu mõttid ja tundmist annasse. — Laulo-numri
 läwa kirko-laulo-ramato wiimsest laulust eddesi,
 et, kui se wastne ramat jõwwas rahwale armsas
 sada nink wast mõnne kogguduse ja oppetaja
 lubba pallesse ja saasse, neid laule ka kirrikun
 laulda, üleswõttawa laule hõikaminne ehk täh-
 hendaminne hõlpsamb olles. Eddimätsel laulul om
 sis Nr. 582, nink perramätsel 1000. — Kui se wast-
 ne laulo-koggo sedda wõis sata, et meie armas
 rahwas wastse himmoga wõttas waimolikku laule
 luggeda ja laulda, sis saas meil sest suurt rõmo
 ja tenno Jummalä wastä ollema. — Wimate
 olgo tähhendetu, et wast ka lähhängutse Tallina-
 kele-rahwale, kel Tarto-keel ka tutwa om, se ra-
 mat wõis henge tullus olla, nink seperrast tedda
 ka neile ängatas.

Tarto-kele-rahwa praust,

J. F. Heller.